

Brief van paus Benedictus XVI aan de seminaristen

Beste seminaristen,

Toen ik in december 1944 werd opgeroepen voor militaire dienst vroeg de compagniecommandant aan ieder van ons wat hij wilde worden. Ik antwoordde dat ik priester wilde worden. De tweede luitenant antwoordde: "Dan moet u iets anders zoeken. In het nieuwe Duitsland zijn er geen priesters meer nodig." Ik wist dat dat 'nieuwe Duitsland' al aan zijn einde was en dat na de enorme verwoestingen die door deze waanzin over het land waren gekomen, meer dan ooit priesters nodig zouden zijn. Vandaag is de toestand totaal anders. Maar op verschillende manieren denken ook heden ten dage velen dat het katholieke priesterschap niet een 'beroep' voor de toekomst is, maar dat het veeleer tot het verleden behoort.

Jullie, beste vrienden, hebben besloten om naar het seminarie te gaan en zijn dus op weg gegaan naar het priesterlijk ambt in de katholieke Kerk, tegen dergelijke bezwaren en meningen in. Jullie hebben er goed aan gedaan dat te doen. Want de mensen zullen God altijd nodig hebben, ook in het tijdperk van de technische overheersing van de wereld en de globalisering: een God die zich in Jezus Christus heeft geopenbaard en die ons verenigt in de universele Kerk om met Hem en door Hem het ware leven te leren en om de criteria voor een echte menselijkheid voor ogen te houden en waar te maken. Waar de mens God niet meer waarneemt, wordt het leven leeg; alles is ontoereikend. De mens zoekt vervolgens zijn toevlucht in roes of geweld, waardoor tegenwoordig juist de jeugd steeds meer wordt bedreigd. God leeft. Hij heeft ieder van ons geschapen en kent dus iedereen. Hij is zo groot dat Hij tijd heeft voor onze kleine dingen: "De haren op uw hoofd zijn

alle geteld." God leeft en heeft mensen nodig die voor Hem leven en die Hem aan anderen doorgeven. Ja, het heeft zin om priester te worden: de wereld heeft priesters nodig, herders, vandaag, morgen en altijd, zolang als de wereld zal bestaan.

Het seminarie is een gemeenschap op weg naar het priesterlijk dienstwerk. Daarmee heb ik al iets zeer belangrijks gezegd: priester wordt men niet alleen. De "gemeenschap van de leerlingen", het geheel van hen die de gemeenschappelijke Kerk willen dienen, is nodig. Met deze brief zou ik op enkele elementen die belangrijk zijn voor deze jaren dat jullie op weg zijn, de aandacht willen vestigen - ook door terug te kijken op mijn tijd in het seminarie.

1. Wie priester wil worden, moet vooral een "man Gods" zijn, zoals de heilige Paulus het beschrijft (1 Tim. 6,11). Voor ons is God niet een verre hypothese, Hij is geen onbe-

kende die zich heeft teruggetrokken na de 'big bang.' God heeft zich geopenbaard in Jezus Christus. In het gelaat van Jezus Christus zien wij het gelaat van God. In zijn woorden horen wij God zelf met ons spreken. Daarom is het belangrijkste op de weg naar het priesterschap en gedurende het hele priesterleven de persoonlijke relatie met God in Jezus Christus. De priester is geen beheerder van een of andere vereniging waarvan hij het aantal leden op peil probeert te houden of te vergroten. Hij is de boodschapper van God onder de mensen. Hij wil de ware gemeenschap van de mensen onder elkaar naar God leiden en zo doen groeien. Daarom, beste vrienden, is het zo belangrijk dat jullie leren in voortdurend contact met God te leven. Wanneer de Heer zegt: "Bidt op ieder ogenblik", dan vraagt Hij natuurlijk niet van ons dat wij voortdurend gebeden opzeggen, maar dat wij nooit het innerlijk contact met God verliezen. De zin van ons gebed is zich te oefenen in dat contact. Daarom is het belangrijk dat de dag begint en eindigt met gebed. Dat wij luisteren naar God in het lezen van de Heilige Schrift. Dat wij Hem onze verlangens en onze verwachtingen, onze vreugde en ons verdriet en onze tekortkomingen kenbaar maken en Hem danken voor alle mooie en goede dingen en dat wij zo Hem altijd voor ogen hebben als referentiepunt van ons leven. Zo worden wij gevoelig voor onze tekortkomingen en leren wij te werken aan het verbeteren van onszelf, maar worden wij ook gevoelig voor al het mooie en goede dat wij iedere dag als iets vanzelfsprekends krijgen; en zo groeit de dankbaarheid. Met de dankbaarheid groeit de vreugde om het feit dat God ons nabij is en wij Hem kunnen dienen.

2. God is voor ons niet alleen maar een woord. In de sacramenten geeft Hij zich persoonlijk aan ons door middel van fysie-

ke dingen. De eucharistie is het middelpunt van onze relatie met God en van onze manier van leven. Haar vieren met innerlijke deelname en zo Christus persoonlijk ontmoeten moet al onze dagen het middelpunt zijn. In zijn interpretatie van de vraag van het evangelie "Geef ons heden ons dagelijks brood" kwam de heilige Cyprianus onder meer met de opmerking dat 'ons' brood, het brood dat wij als christenen in de Kerk kunnen ontvangen, de eucharistische Heer zelf is. In de vraag van het Onze Vader bidden wij dus dat Hij ons iedere dag dit brood "van ons" geeft; dat Hij altijd de spijs van ons leven is; dat de verrezen Christus, die ons in de eucharistie wordt gegeven, heel ons leven werkelijk vorm geeft met de glans van zijn goddelijke liefde. Voor het op de juiste wijze vieren van de eucharistie is het ook noodzakelijk dat wij de liturgie van de Kerk in haar concrete vorm leren kennen, begrijpen en liefhebben. In de liturgie bidden wij met de gelovigen van alle eeuwen en verenigen zich verleden, heden en toekomst in één groot koor van gebed. Zoals ik door mijn persoonlijke weg kan bevestigen, is het opwindend om langzamerhand te begrijpen hoe dat alles is gegroeid, hoeveel geloofservaring er is in de structuur van de liturgie van de mis, hoeveel generaties haar biddend hebben gevormd.

3. Ook het sacrament van boete en verzoening is belangrijk. Het leert mij naar mijzelf te kijken van God uit gezien en dwingt mij eerlijk te zijn ten opzichte van mijzelf. Het brengt mij tot nederigheid. De pastoor van Ars heeft eens gezegd: U denkt dat het geen zin heeft om vandaag de absolutie te krijgen, terwijl u weet dat u morgen weer dezelfde zonden zult begaan. Maar, zo zegt hij, God zelf vergeet op het ogenblik uw zonden van morgen om u vandaag zijn genade te schenken. Hoewel wij voortdu-

rend strijd moeten leveren tegen dezelfde tekortkomingen, is het belangrijk zich te verzetten tegen de afstomping van de ziel, tegen de onverschilligheid die berust in het feit dat wij nu eenmaal zo zijn gemaakt. Het is belangrijk onderweg te blijven, zonder angstvalligheid, in het dankbare bewustzijn dat God mij steeds opnieuw vergeeft. Maar ook zonder onverschilligheid die ertoe leidt dat we de strijd opgeven voor heiligheid en verbetering. En in het mij laten vergeven, leer ik ook de ander te vergeven. Door mijn ellende te erkennen, word ik ook verdraagzamer en begripvoller ten opzichte van de zwakheden van de naaste.

4. Behoudt ook in jullie de gevoeligheid voor de volksvroomheid, die in alle culturen verschillend is, maar die ook altijd zeer veel overeenkomsten vertoont, omdat het hart van de mens uiteindelijk hetzelfde is. Zeker, de volksvroomheid neigt naar irrationaliteit, soms zelfs naar uiterlijkheden. Maar toch is het geheel verkeerd haar uit te sluiten. Daardoor is het geloof in het hart van de mensen binnengetrepen, is het deel geworden van hun gevoelens, van hun gewoonten, van hun gezamenlijk voelen en leven. Daarom is de volksvroomheid een groot erfgoed van de Kerk. Het geloof is vlees en bloed geworden. De volksvroomheid moet zeker altijd worden gezuiverd, opnieuw worden afgestemd op het wezenlijke, maar zij verdient onze liefde en maakt van onszelf echt in de volle zin van het woord een "Volk van God".

5. De tijd in het seminarie is ook en vooral een tijd van studie. Het christelijk geloof heeft een rationele en intellectuele dimensie die essentieel voor het geloof is. Zonder deze zou het geloof niet zichzelf zijn. Paulus spreekt van een "vorm van onderricht" waaraan wij zijn toevertrouwd in het doop-

sel (Rom. 6,17). Jullie kennen allen het woord van de heilige Petrus, dat door de middeleeuwse theologen wordt beschouwd als de rechtvaardiging voor een rationele en wetenschappelijk uitgewerkte theologie: "Weest altijd bereid tot verantwoording (*logos*) aan alwie u rekenschap vraagt van de hoop die in u leeft" (1 Petr. 3,15). Het vermogen verwerven om dergelijke antwoorden te geven is één van de belangrijkste taken van de jaren in het seminarie. Ik kan jullie slechts met aandrang vragen: studeer met inzet! Benut de jaren van studie! Jullie zullen er geen spijt van hebben. Zeker, vaak lijken de vakken zeer ver af te staan van de praktijk van het christelijk leven en van het priesterlijk dienstwerk. Het is echter volslagen verkeerd onmiddellijk altijd de pragmatische vraag te stellen: zal mij dat van nut zijn in de toekomst? Zal het van praktisch, pastoraal nut zijn? Het gaat er nu juist niet om alleen maar ogenschijnlijk nuttige zaken te leren, maar de innerlijke structuur van het geloof in zijn totaliteit te leren kennen en te begrijpen, zodat het een antwoord wordt op de vragen van de mensen, die, uiterlijk gezien, veranderen van generatie op generatie en toch in wezen hetzelfde blijven. Daarom is het belangrijk verder te gaan dan de veranderlijke vragen voor het ogenblik om de werkelijke en echte vragen te verstaan en zo ook de antwoorden te begrijpen als werkelijke antwoorden. Het is belangrijk de Heilige Schrift in haar geheel ten diepste te leren kennen, in haar eenheid van Oude en Nieuwe Testament: hoe de teksten tot stand zijn gekomen, hun literaire eigenheid, hun geleidelijke samenstelling, totdat zij de canon van de heilige boeken vormden, de innerlijke dynamische eenheid, die men niet aan de oppervlakte vindt, maar die alleen al aan alle teksten afzonderlijk hun volle betekenis geeft. Het is belangrijk de Vaders en de grote concilies te leren ken-

nen, waarin de Kerk zich, reflecterend en gelovend, de essentiële stellingen van de Schrift heeft eigen gemaakt. Ik zou op deze wijze door kunnen gaan: wat wij dogmatisch noemen, is de afzonderlijke onderdelen van de geloofsinhoud begrijpen in hun eenheid, ja zelfs in hun uiterste eenvoud: ieder afzonderlijk detail is uiteindelijk alleen maar een ontvouwen van het geloof in de ene God, die zich heeft geopenbaard en zich openbaart aan ons. Dat het belangrijk is de essentiële kwesties van de moraaltheologie en de sociale katholieke leer te leren kennen, hoef ik niet uitdrukkelijk te zeggen. Het is duidelijk hoe belangrijk in deze tijd de theologie van de oecumene is, het leren kennen van de verschillende christelijke gemeenschappen; eveneens de noodzaak van een wezenlijke oriëntatie op de grote religies en niet als laatste de filosofie: het begrijpen van het menselijk zoeken en vragen, waarop het geloof een antwoord wil geven. Maar leer ook het canonieke recht begrijpen en - ik durf te zeggen - lief te hebben in zijn intrinsieke noodzaak en in de vormen van zijn praktische toepassing: een maatschappij zonder recht zou een maatschappij zonder rechten zijn. Het recht is een voorwaarde voor de liefde. Ik wil nu niet een verdere opsomming geven, maar alleen nogmaals zeggen: heb de studie van de theologie lief en volg deze met oplettende ontvankelijkheid om de theologie te verankeren in de levende gemeenschap van de Kerk. Deze is met haar gezag niet een tegenpool van de theologische wetenschap, maar haar uitgangspunt. Zonder Kerk die gelooft houdt de theologie op zichzelf te zijn en wordt een geheel van verschillende disciplines zonder innerlijke eenheid.

6. De jaren in het seminarie moeten ook een tijd zijn van menselijke rijping. Voor de priester die anderen zal moeten begeleiden

op de levensweg tot aan de poort van de dood, is het belangrijk dat hij zelf hart en verstand, rede en gevoel, lichaam en geest in de juiste balans heeft gebracht en dat hij menselijk "heel" is. De christelijke traditie heeft daarom met de "theologische deugden" altijd de "kardinale deugden" verbonden, die worden afgeleid uit de menselijke ervaring en de filosofie en in het algemeen uit de gezonde ethische overlevering van de mensheid. Paulus zegt zeer duidelijk tegen de Filippenzen: "Ten slotte, broeders, houdt uw aandacht gevestigd op al wat waar is, al wat edel is, wat rechtvaardig is en rein, beminnelijk en aantrekkelijk, op al wat deugd heet en lof verdient" (4,8). Van deze context maakt ook het integreren van de seksualiteit in het geheel van de persoonlijkheid deel uit. Seksualiteit is een gave van de Schepper, maar ook een opgave die de ontwikkeling betreft van een menselijk wezen. Wanneer zij niet in de persoonlijkheid is geïntegreerd, wordt seksualiteit banaal en tegelijkertijd destructief. Dit zien wij vandaag de dag in vele voorbeelden in de maatschappij. Onlangs hebben wij tot onze grote ontsteltenis moeten constateren dat priesters hun ambt hebben misvormd door kinderen en jongeren seksueel te misbruiken. In plaats van de personen te brengen tot menselijke rijpheid en een voorbeeld hiervan te zijn hebben zij met hun misbruik verwoestingen aangericht waarover wij diep verdriet en spijt voelen. Naar aanleiding van dit alles kan in velen de vraag rijzen, misschien ook in jullie zelf, of het goed is priester te worden, of de weg van het celibaat verstandig is als een wijze van leven voor een mens. Misbruik, dat men ten diepste moet afkeuren, mag echter de priesterlijke zending, die groots en zuiver blijft, niet in diskrediet brengen. God zij dank kennen wij allen priesters die overtuigend zijn, gevormd door hun geloof, die getuigen dat men in deze levensstaat en

juist in het celibataire leven kan komen tot een authentieke, zuivere en rijpe menselijkheid. Wat is gebeurd, moet ons echter waakzamer en oplettender maken, juist om onszelf voor God zorgvuldig te bevragen op de weg naar het priesterschap, om te begrijpen of dit voor mij zijn wil is. Het is de taak van de biechtvaders en van jullie superieuren jullie te begeleiden en te helpen op dit traject van inzicht. Een essentieel element van jullie weg is de fundamentele menselijke deugden te beoefenen met de blik gericht op God, die is geopenbaard in Christus, en zich steeds weer door Hem te laten zuiveren.

7. Tegenwoordig is het begin van een roeping anders en diverser dan in de voorbije jaren. Het besluit voor het priesterschap komt vandaag de dag vaak tot stand tijdens de ervaringen van een seculier beroep dat men al heeft geleerd. Vaak groeit zij in gemeenschappen, vooral bewegingen, die binnen een gemeenschap een ontmoeting met Christus en zijn Kerk, een geestelijke ervaring en de vreugde in de dienst van het geloof bevorderen. Het besluit rijpt ook in zeer persoonlijke ontmoetingen met de grootsheid en de ellende van het menselijk leven. Zo leven de kandidaten voor het priesterschap vaak op volslagen verschillende spirituele continenten. Het zal moeilijk zijn de gemeenschappelijke elementen van de toekomstige opdracht en de geestelijke weg ervan te herkennen. Daarom is het seminarie nu juist belangrijk als een gemeenschap op weg die boven de verschillende vormen van spiritualiteit uitgaat. De bewegingen zijn iets schitterends. Jullie weten hoe ik deze apprecieer en liefheb als een gave van de Heilige Geest aan de Kerk. Zij moeten echter worden beoordeeld naar hoe alle openstaan voor het leven van de ene en gemeenschappelijke Kerk van Christus, die in al haar verschei-

denheid niettemin slechts één is. Het seminarie is de periode waarin jullie leren, samen mét elkaar en van elkaar. In het misschien soms moeilijke samen leven moeten jullie niet alleen edelmoedigheid en tolerantie leren in het verdragen van elkaar, maar ook in het verrijken van elkaar, zodat ieder zijn eigen bijzondere gaven kan inbrengen in het geheel, terwijl allen dezelfde Kerk dienen, dezelfde Heer. Sterker nog, deze school van verdraagzaamheid in het accepteren van elkaar en het begrijpen van elkaar in de eenheid van het Lichaam van Christus maakt deel uit van de belangrijke elementen van de jaren in het seminarie.

Beste seminaristen! Met deze regels heb ik jullie willen tonen hoe ik juist in deze moeilijke tijden aan jullie denk en hoezeer ik jullie in het gebed nabij ben. En bid ook voor mij, opdat ik mijn dienstwerk, zolang de Heer het wil, goed kan verrichten. Ik vertrouw jullie weg toe aan de moederlijke bescherming van de heilige Maria, van wie het huis een school van het goede en van genade was. Moge de almachtige God, Vader en Zoon en Heilige Geest, jullie allen zegenen.

Uit het Vaticaan, 18 oktober 2010, feest van de heilige Lucas, evangelist.

Jullie, in de Heer,

Benedictus XVI

© 2010 - Libreria Editrice Vaticana /
Secretariaat RK Kerk

Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers